

Posudek bakalářské práce

Využití manipulativní geometrie jako dílčího diagnostického prostředku v oblasti kognitivních funkcí

Petra Trtíková
Učitelství pro MŠ

Práce je věnována tématu, které úzce souvisí s každodenní prací učitelky mateřské školy. Umožnilo autorce propojit dosavadní zkušenosti z pedagogické činnosti a poznatky získané v průběhu vysokoškolského studia se zpracováním problematiky školní zralosti v odborné literatuře. Vyváženým využitím všech těchto zdrojů vznikla práce, která může být cenným přínosem pro každodenní práci s dětmi předškolního věku i zdrojem informací pro předškolní pedagogiku jako vědní disciplínu. Oceňuji, že si autorka dobře uvědomuje úlohu učitelky mateřské školy v diagnostickém procesu i význam výsledku diagnózy pro individuální přístup k dětem. Text práce ukazuje, že uvedený přístup není jenom deklarován, ale že je součástí pedagogického přesvědčení autorky a promítá se do její práce s dětmi.

Práce je vyváženě rozdělena na tři části – teoretickou, metodologickou a experimentální. V teoretické části je vymezen pojem předškolní období z pohledu různých autorů a zároveň je objasněno, že v dalším textu bude takto označováno období od 3 do 6-7 let věku dítěte. Následuje přehledná charakteristika dítěte tohoto věku z hlediska motorického a kognitivního vývoje. Vzhledem k tématu práce se autorka v další kapitole zabývá vymezením pojmu pedagogická diagnostika a jejímu významu. Uvádí přehledně oblasti diagnostiky i její metody a prostředky. Následuje přehled předmatematických představ ve vzdělávacích oblastech Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání s příklady konkrétních činností vedoucích k jejich rozvoji. V závěru teoretické části se autorka detailněji zabývá významem manipulace s předměty pro rozvoj dítěte. Jak uvádí již v úvodu práce, u dnešních dětí je manipulace s předměty v rodinách často nahrazována prací s počítačem a elektrotechnickými hračkami, proto je třeba v mateřské škole zařazovat činnosti tohoto typu systematicky.

Teoretická část je přehledná a logicky komponovaná, autorka dobře pracuje s odbornou literaturou, dokáže vystihovat hlavní myšlenky různých autorů i formulovat svůj názor.

Metodologická část je uvedena vymezením cílů experimentu pomocí výzkumných otázek. K získání odpovědí na tyto otázky autorka navrhla sedm aktivit, které děti prováděly individuálně. Z činnosti dětí byl pořízen videozáznam, což umožnilo podrobnou analýzu průběhu činnosti. Oceňuji detailní promyšlení podmínek a scénáře experimentálních činností, formu hodnocení i způsob záznamu výsledků. Z celého experimentu je cítit pěkný přístup k dětem, ať se jedná o vhodnou motivaci, přiměřenou dopomoc, či pozitivní hodnocení výsledku činnosti. I když není dítě úspěšné, je úkol dořešen společně s učitelkou a vše se odehrává v klidné povzbuzující atmosféře.

Vlastní experiment proběhl se skupinou 10 dětí předškolního věku v mateřské škole, ve které autorka pracuje. Mohla tedy dobře popsat danou školu a třídu i výstižně charakterizovat jednotlivé děti. Výsledky jsou přehledně zachyceny v tabulkách a následně popsány slovně. To umožňuje čtenáři získat informace o skutečném průběhu činnosti, nejen o jejím výsledku. Závěrečná souhrnná tabulka podává přehled o úspěšnosti jednotlivých dětí v plnění všech úkolů i o úspěšnosti skupiny jako celku. Jak je uvedeno v závěru práce, pro učitelku jsou oba typy informací důležité – první je základem pro individuální činnost s dítětem, druhý naznačuje, který úkol byl pro danou věkovou skupinu příliš obtížný nebo příliš jednoduchý a

na kterou oblast by se měla učitelka dále více zaměřovat. Kladně hodnotím jistou opatrnost, se kterou vzhledem k malému výzkumnému vzorku autorka formuluje závěry.

V práci se nevyskytují závažnější odborné ani metodické chyby. Dále uvádím několik komentářů a otázek, k nimž by autorka měla zaujmout stanovisko při obhajobě své práce:

- s. 9 – Autorka se zmiňuje o významu portfolia pro sledování vývoje dítěte v určitém období. Jaké vlastní zkušenosti má s tvorbou a využitím portfolia dítěte?
- s. 15 – V práci je správně připomenut význam manipulativní činnosti z pohledu Piageta a Montessori. Z čeho vycházejí jejich stanoviska?
- s. 19 – Je možné vložit do košíku rovinné útvary?
- s. 19, 20 – Jaký rozdíl vidí autorka mezi uvažováním a usuzováním ve vztahu k uvedeným činnostem?
- s. 21 – Co je míněno slovem „poměřovat“? Co znamená, že „Děti měří vzdálenosti pomocí provázků.“?
- s. 24 – Byl se získáním souhlasu s pořizováním záznamu činnosti dětí nějaký problém?
- s. 29, 30 – Kladně hodnotím kritéria hodnocení úkolů a u úkolu 2 to, že dítě tělesa nepojmenovává, ale jde skutečně o propedeutiku uvědomováním si charakteristických znaků jednotlivých těles.
- s. 36 – Autorka zvolila správnou gradaci obtížnosti úkolů (od kruhů přes trojúhelníky ke čtvercům).
- s. 36, 37 – Pěkná motivace u jednotlivých úkolů a možnost opravy chyby (např. úkol 2).
- s. 41 – Jaký je konkrétně rozdíl u úkolu 1A v hodnocení Danečka (čtverec Ne – dopomoc) a Davídka (čtverec NE – chyba)?
- s. 44 – Zajímavý je postup dítěte, které přineslo plný počet tvarů a nadbytečné potom odkládalo. Dovedla by autorka detailněji popsat tuto řešitelskou strategii z hlediska pravděpodobných úvah dítěte?
- s. 47 – Domnívám se, že u stavění komínů ze dvou kostek mohla chyba vzniknout tím, že děti preferují podobu stavby (komín musí být vysoký) před požadavkem úkolu.
- s. 48 – Úspěšnost Danečka v úkolu 6 nekorresponduje s jeho výsledky v jiných úkolech. Jaké pro to má autorka vysvětlení?
- s. 47 – Byla příčinou chyb u Kamilky motorická neobratnost, nebo nedostatky ve vnímání tvaru (viz příloha)?
- s. 49 – Děti tohoto věku mají problém se vztahem části a celku, rozložením celku na části pro ně celek „zaniká“, proto zřejmě v úkolu 7C velký čtverec neuvažovaly.

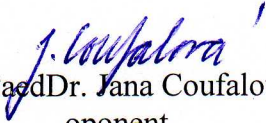
Práce je psána přehlednou a srozumitelnou formou, má velmi dobrou jazykovou i grafickou úroveň. Počet překlepů a jazykových nedostatků je vzhledem k rozsahu práce minimální (chybějící nebo nadbytečné čárky v souvětích na s. 12, 13, 17, s. 18 – najít (místo najít), s. 21 – vzájemné poměřují (vzájemně), s. 31 – učiteles (učitele), s. 31 – za moji šestileté praxe,

s. 49 – Pět dětí se snažilo najít řešení ..., s. 51 – plnily úkoly v prostředí i s osobou jim dobře známou (chybná vazba)).

Text je doplněn fotografiemi pomůcek, v příloze jsou zařazeny fotografie výsledků činnosti dětí ve vybraných úkolech. Příloha vhodně doplňuje text a pomáhá čtenáři plně pochopit hodnocení úkolů i závěry autorky.

Předložená práce svým rozsahem (56 stran + přílohy) i obsahem zcela splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Autorka umí pracovat s odbornou literaturou a uplatňovat tvořivě teoretické poznatky v praxi. Prokázala dobrou znalost základní metodologie pedagogického výzkumu a schopnost provádět akční výzkum.

Doporučuji předloženou práci uznat jako bakalářskou a navrhuji klasifikaci **v ý b o r n ě**.

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
oponent

V Plzni dne 10. dubna 2017